

Studentckie projekty iluminacji wybranych budynków w Głogowie

Jerzy Potyrała, Aleksandra Brodziak

Students' Project
of Illumination
of the Chosen
Buildings in
Głogów

Wstęp

Introduction

Iluminacja obiektów architektonicznych jest dla projektanta zadaniem fascynującym, ale również bardzo trudnym i odpowiedzialnym. Noc stwarza specyficzny nastrój, pełen tajemniczości i niedopowiedzeń. Sztuczne światło może wykreować przestrzeń o zupełnie nowych, zaskakujących wartościach przestrzennych, a emocje towarzyszące ich odbiorowi są znacznie silniejsze niż w ciągu dnia. Należy jednak pamiętać, że używamy nowego narzędzia jakim jest światło, pracując w materiale będącym dziełem innego autora. Stąd uszanowanie dla formy obiektu, wyrazu architektonicznego i rytmu elewacji wydaje się niezbędnym. Barwa światła reflektorów może nasycić kolor elewacji, a może go znacznie zmienić. Światłocień może podkreślić rzeźbę ściany, ale może ją też spłaszczyć. Jak akcentować fragment budynku, by nie zniknął na przykład jego dach lub ryzality

skrzydeł? Kiedy użyć światła punktowego, a kiedy zalewowego, jakie zastosować jego natężenie? Takim i innym problemom projektowym starali się sprostać studenci architektury krajobrazu z Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu, opracowując koncepcje iluminacji kilku budynków użyteczności publicznej w Głogowie, a poniższy artykuł prezentuje te dokonania.

Współpraca między Instytutem Architektury Krajobrazu z Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu, a Urzędem Miasta Głogów rozpoczęła się w 2006 roku. Pierwszy projekt, wykonany przez studentów Architektury Krajobrazu pod opieką naukową dr inż. Jerzego Potyrały, dotyczył zagospodarowania terenu wokół XIX-wiecznej wieży artyleryjskiej na Ostrowie Tumskim w Głogowie. Pracę nad koncepcją zagospodarowania terenu poprzedziły inwentaryzacja zieleni oraz inwentaryzacja architektoniczna. Kolejne etapy projektu realizowane będą w formie pracy magisterskiej.

W ramach dalszej współpracy, władze Głogowa zaproponowały dla kilku wybranych zabytkowych budowli, znajdujących się na obszarze miasta wykonanie koncepcji projektu ich iluminacji oraz rewaloryzacji terenu wokół nich. Do grupy tej należy sześć obiektów: ratusz, Kolegiata, kościół św. Mikołaja, kościół Bożego Ciała, Zamek Książąt Głogowskich oraz gmach Sądu, będących reprezentacyjnymi budynkami miasta, które jako nieliczne przetrwały walki trwające podczas II wojny światowej. Realizacji tego zadania podjęli się studenci IV roku Architektury Krajobrazu pod kierunkiem dr inż. arch. Jerzego Potyrały. W marcu 2007 roku Prezydent Miasta Jan Kazimierz Zubowski zaprosił studentów na kilkudniowe warsztaty projektowe. Podczas nich zapoznali się z historią oraz obecną sytuacją Głogowa, a także z planami dotyczącymi jego rozwoju. W połowie lat 80. rozpoczęła się odbudowa Starego Miasta. To przedsięwzięcie,

uwzględniające średniowieczny plan przestrzenny, obejmuje stylizowaną historycznie zabudowę dzielnicy i odbudowę ocalałych zabytków. Dzięki uprzejmości głogowskich władz studenci mogli podziwiać widoki z najwyższej na Śląsku, a drugiej w kraju, wieży ratuszowej oraz zwiedzać jego pomieszczenia z późnogotyckimi sklepieniami sieciowymi i kryształowymi. W czasie trwania warsztatów zebrali potrzebne materiały historyczne, wykonali inwentaryzację architektoniczną elewacji oraz inwentaryzację zieleni wokół tych budynków. Projekty były realizowane na zajęciach z „Konservacji i rewaloryzacji” w ciągu semestru letniego (marzec–czerwiec 2007 roku). Ze strony Urzędu prace koordynował Naczelnik Wydziału Promocji i Komunikacji Społecznej Krzysztof Sadowski.

Efektom czteromiesięcznej pracy na zajęciach prowadzonych przez dr Potyrałę jest sześć projektów, przekazanych miastu na początku lipca

2007 roku. Pracowały nad nimi dwu- i trzyosobowe zespoły studentów. Opracowania składały się z dwóch części. Pierwsza zawierała opis lokalizacji i historię obiektu, inwentaryzację architektoniczną elewacji i inwentaryzację zieleni oraz analizy wartości historyczno-kulturowych wraz z wnioskami konserwatorskimi. Ponadto znalazły się w niej analizy powiązań funkcjonalno-przestrzennych z otoczeniem obiektów. Druga zawierała koncepcję iluminacji elewacji budynku i projekt zagospodarowania terenu wraz z projektem elementów małej architektury.

Opracowania te powstały na etapie koncepcji. Na ich podstawie wyspecjalizowane firmy mają sporządzić projekty budowlane i wykonawcze. Takie prace podjęto już dla ratusza i kościoła św. Mikołaja.

Wizualizacja oświetlenia nocą Kolegiaty na Ostrowie Tumskim w Głogowie

Visualization of night illumination of the Collegiate church on Ostrów Tumski in Głogów

Koncepcja iluminacji zachodniej elewacji kościoła św. Mikołaja w Głogowie

Conception of illumination of the west elevation of the church of St. Nicholas in Głogów

Kościół św. Mikołaja

(oprac. 1 zespołu: A. Dudyńska i M. Gierakowska, współpraca Ł. Dworniczak, kierownictwo dr J. Potyrała)

Kościół św. Mikołaja to XIV wieczna hala trójnawowa, do której przylegają liczne kapliczki. Od zachodu wznosi się monumentalna wieża, która ze względu na bliskie położenie średniowiecznych murów miejskich, wykorzystywana była jako element obronny. Obecnie cała budowla znajduje się w stanie ruiny na skutek zniszczeń wojennych oraz późniejszego procesu destrukcji. Fara pełni funkcję typowo wizualną, jest jednym z wielu ciekawych elemen-

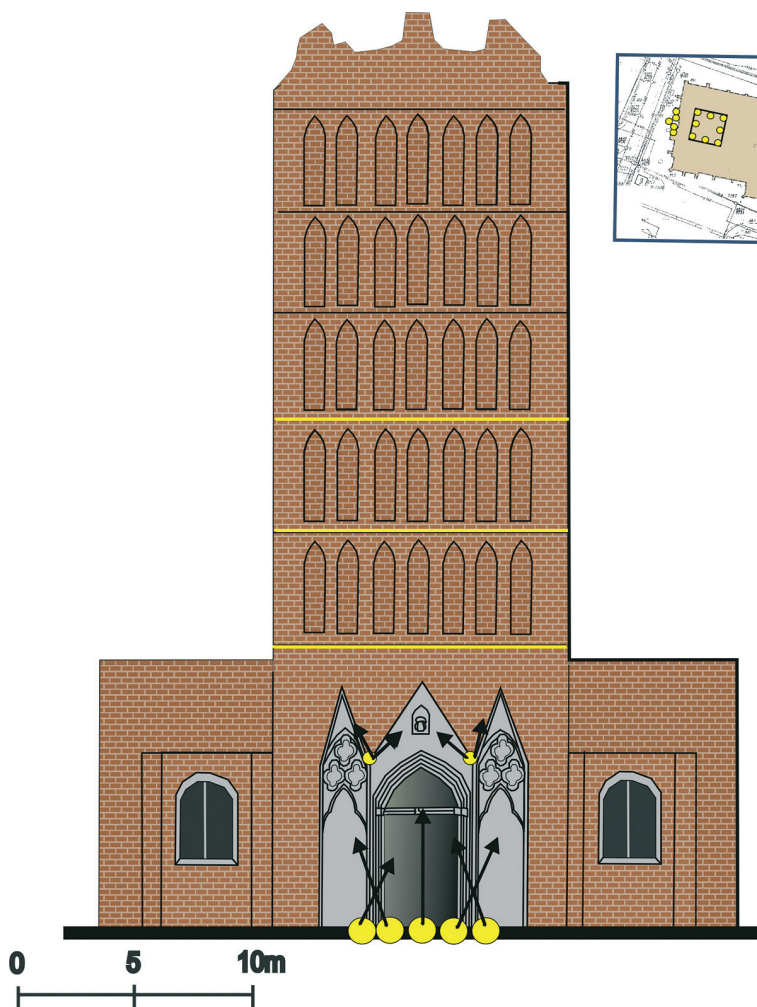
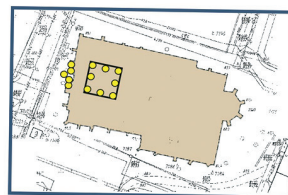
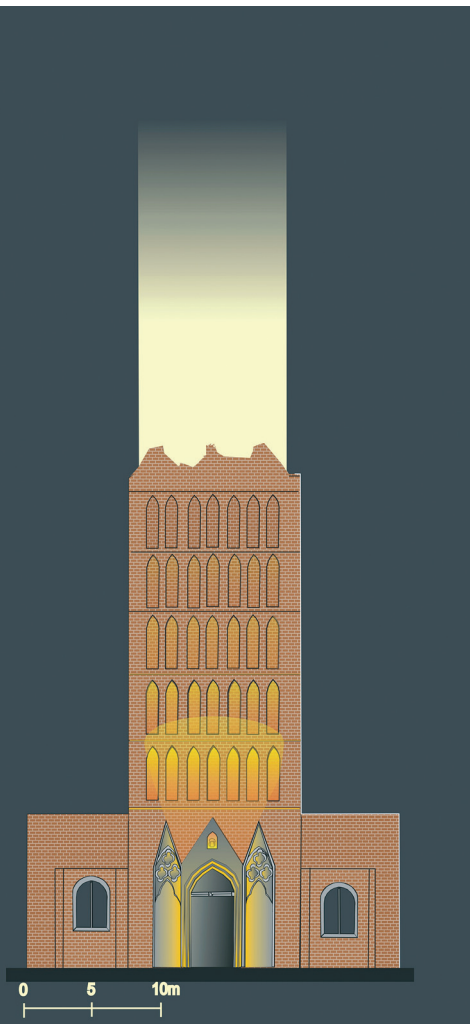
tów miasta, stanowiąc cel spacerowiczów. U podstawy wieży znajduje się gotycki portal, a w nim popiersie patrona kościoła – św. Mikołaja.

Kościół znajduje się na dłuższej osi ciekawego wnętrza architektonicznego. W celu jego uatrakcyjnienia zaleca się usunięcie części drzew znajdujących się bezpośrednio przy elewacji zachodniej (wejście główne) tak, aby odsonić interesujący portal oraz wyeksponować elewację świątyni. Projektowana iluminacja kościoła p.w. św. Mikołaja ma na celu zwiększenie atrakcyjności obiektu nocą, wyeksponowanie detali architektonicznych i poprawę bezpieczeństwa wokół obiektu. Dzięki sztucznemu światłu ruina ta może stać się rodzajem monumentalnej rzeźby przyciągającej na spacerzy mieszkańców i turystów.

Częściowo zniszczona wieża kościoła jest dominantą, najbardziej widocznym i rozpoznawalnym elementem budowli. Zastosowano światło o barwie białej – w postaci kilku reflektorów metalohalogenkowych, tworzących jeden, pionowy snop światła, powoli zanikający ku górze. Portal z piaskowca został podświetlony światłem sodowym o barwie żółto-pomarańczowej, tak ukierunkowanym aby podkreślić rzeźbę elementów kamieniarki oraz akcentować w nocy wieżę. Pozostawione przy elewacji drzewa, oświetlone pośrednio, będą dodatkowo stanowić ciekawy element kompozycyjny.

Rozmieszczenie punktów świetlnych na elewacji kościoła św. Mikołaja (oprac. zespół 1)

Situation of light points on the elevation of the church of St. Nicholas (elaboration team 1)

Koncepcja iluminacji południowej fasady
głogowskiego Ratusza (oprac. zespół 2)

Conception of illumination of the south facade
of Głogów Town Hall (elaboration team 2)

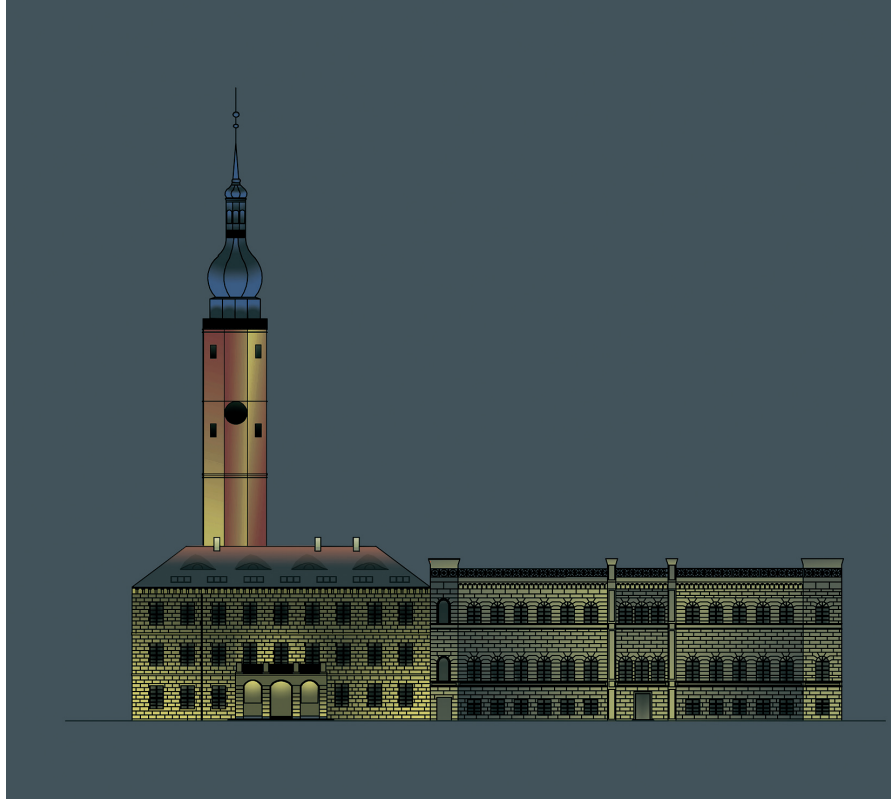
Ratusz głogowski

(oprac. 2 zespołu: A. Hałaszcak
i I. Miszczyk, kierownictwo
dr J. Potyrała)

Ratusz ten jest reprezentacyjną budowlą miasta i stanowi główny akcent bloku śródmiejowego, obok znajdującego się po jego wschodniej stronie, a stojącego obecnie w ruinie budynku teatru. Obiekt pochodzi z przełomu XIII i XIV wieku (jest jedną z najstarszych tego typu budowli na Dolnym Śląsku). Po licznych przebudowach i zniszczeniach niewiele zostało pierwotnej tkanki architektonicznej, a jako siedziba władz miejskich funkcjonuje już od średniowiecza.

Ratusz głogowski utrzymany jest w bardzo dobrym stanie. Przy rekonstrukcji budowli odtworzono jego pierwotny kształt wraz z nie licznymi oryginalnymi fragmentami, zwłaszcza w partii przyziemia i piwnic, gdzie częściowo zachowały się gotyckie sklepienia. Poszczególne pomieszczenia dostosowane są do pełnienia rozmaitych funkcji związanych z Urzędem Miasta. Jednocześnie jest bardzo znaczącą dominantą krajobrazową. Ze względu na wysokość wieży wyróżnia się na tle okolicznej zabudowy i jest dostrzegalny z bardzo daleka.

Wnętrzem architektoniczno-krajobrazowym, w jakim usytuowany jest Ratusz jest wydłużony, prostokątny Rynek miejski. Ściany wnętrza stanowią pierzeje kamienic o funkcjach usługowych w przy-

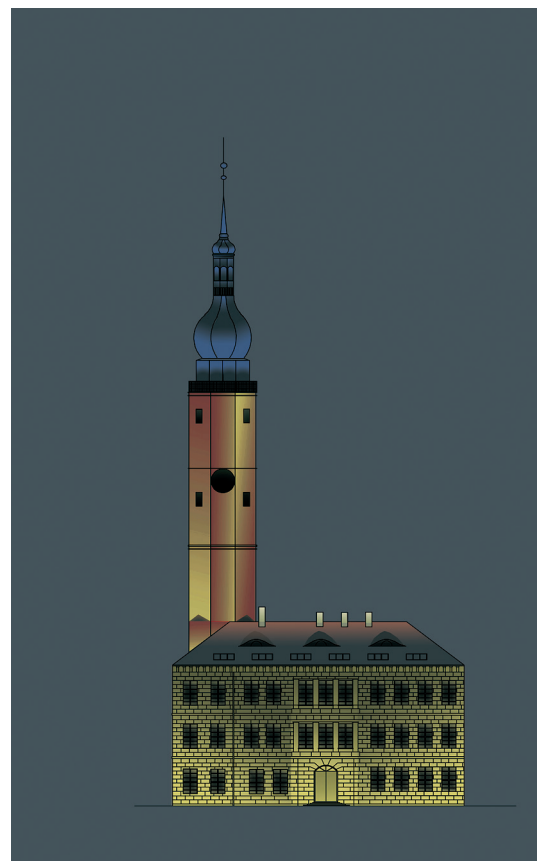
ziemiu i mieszkalnych na piętrach. Wszystkie one zostały odbudowane po całkowitych zniszczeniach wojennych, dlatego kamienice prezentują stylistykę współczesną, nawiązującą jednak jak najściślej do podziałów parceli oraz kształtu elewacji budynków wcześniejszych. Brak jeszcze zamknięcia od strony południowej, gdzie wkrótce rozpoczną się prace budowlane.

W koncepcji projektowej skupiono się głównie na wydobyciu walorów architektonicznych wieży, gdyż w istniejącym oświetleniu jest nie odpowiednio wyeksponowana, a hełm wieży właściwie ginie w ciemności. Na szczególne podkreślenie światłem zasługuje fakt, że wieża na różnych poziomach wysokości ma różne przekroje: kwadratowy u podstawy, później przechodzi w ośmioboczny, by następnie ośmiobok przełożył się również na rzut hełmu. Załamania świetlne, jakie można uzyskać, wydobywają kształt, jego przestrzenność, urozmaicają go. Podkreślić mogą dynamizm, a zarazem rytm ośmiobocznego profilu wieży.

Do oświetlenia hełmu wieży użyto światła o intensywnym niebieskim kolorze uzyskanym za pomocą filtrów nakładanych na reflektory. Lampy umieszczone w prześwicie i skierowane w dół oświetlają wnętrze hełmu. Wokół reflektory rozlokowane będą na trzech poziomach, aby cały hełm aż do szczytu objęty był światłem. Zastosowano żółte światło z lamp sodowych.

Koncepcja iluminacji zachodniej elewacji
głogowskiego Ratusza (oprac. zespół 2)

Conception of illumination of the west facade
of Głogów Town Hall (elaboration team 2)

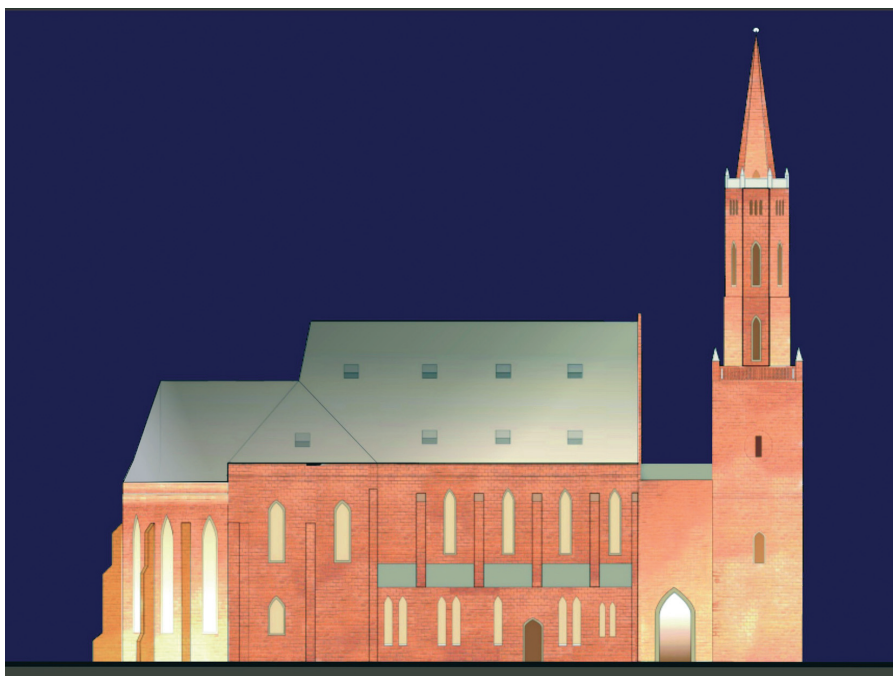

Do oświetlenia elewacji Ratusza użyto światła rozproszonego, sodowego o żółtym odcieniu. Reflektory umieszczone na latarniach oświetlają większe płaszczyzny i pozwalają światłu rozproszyć się w miarę równomiernie na elewacjach w ich górnych partiach. Lampy umieszczone w chodniku u podnóża ścian zewnętrznych ratusza pozwalają oświetlić wybrane do zaakcentowania partie światłem nieco bardziej skupionym (choć należy unikać efektu słupa światła, co wprowadza sztuczne podziały pionowe elewacji). Reflektory rozlokowano przy narożnikach i skierowano po skosie, żeby oświetlić jak największą powierzchnię światłem łagodnie rozchodzącym się od tych punktów. Dzięki temu elewacja nie jest płaska i jednolita, a wydobywa się z jednej strony jej rozczłonkowanie i wysunięcie ryzalitowych partii, a z drugiej strony umieszczone blisko ściany reflektory pod kątem oświetlają boniowanie i gzymsy, wydobywając ich linearny rysunek na elewacjach.

Kolegiata na Ostrowie Tumskim

(oprac. 3 zespołu: B. Bożyk,
G. Malkusz i M. Szymańska,
kierownictwo dr J. Potyrała)

Głogowska kolegiata dominuje nad najstarszą dzielnicą Głogowa – Ostrowem Tumskim. Jest jedną z najstarszych świątyń Śląska, a jej początki sięgają pierwszych Piastów. Jest to właściwie mocno przebudowany w gotyku późnoromański kościół

pochodzący z początku XIII wieku, co czyni z niej najstarszy budynek sakralny w Głogowie i prawdopodobnie na Śląsku. Obecnie ma w niej siedzibę Parafia Kolegiacka pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny. Gotycki styl architektoniczny to przede wszystkim wertykalizm, co widać w strzelistości samej budowli, oknach i portalach. Charakterystyczne są też przypory konstrukcyjne tzw. „żebra”. Całość elewacji pokrywa czerwona cegła. Dzwonnica została wprawdzie dobudowana później w stylu neogotyckim, ale dzięki temu

różnica między częściami budynku jest trudno zauważalna.

Kolegiata stanowi dominantę w krajobrazie tej części miasta. Obok wież ratuszowej i zamkowej stanowi rozpoznawalny symbol Głogowa. Z poziomu przechodnia budynek kolegiaty nie jest już tak dobrze widoczny. Obiekt w dużym stopniu jest przesłonięty przez roślinność oraz inne budynki. Dodatkowo niektóre zabudowania w bezpośrednim sąsiedztwie Kolegiaty tworzą negatywne kontrasty, zarówno poprzez swoją formę jak i barwę elewacji.

Rozmieszczenie punktów świetlnych na elewacji Kolegiaty (oprac. zespół 3)

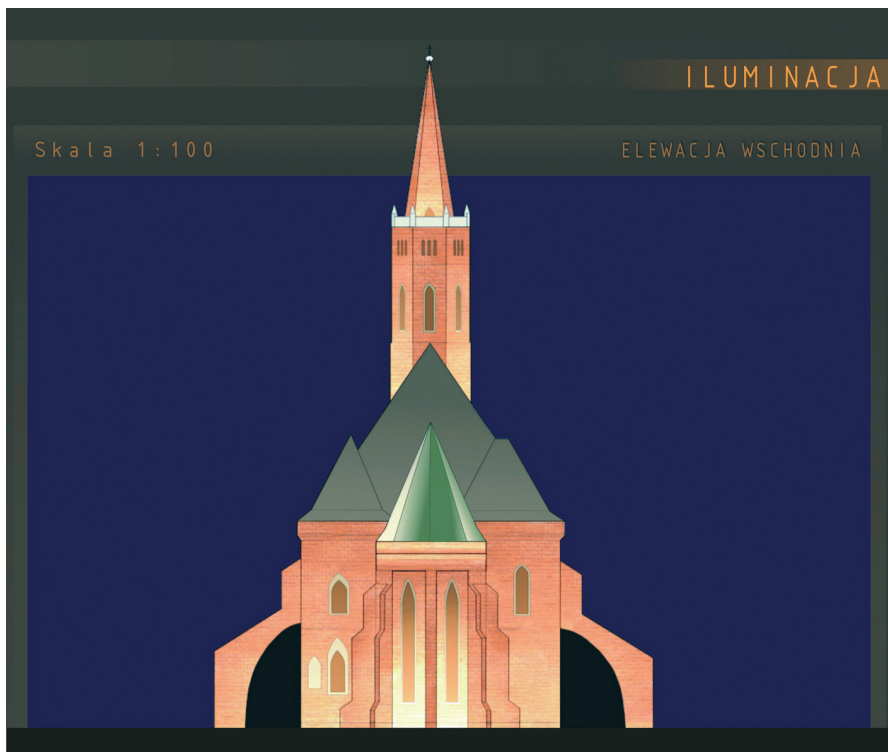
Situation of light points on the elevation of the Collegiate church (elaboration team 3)

Koncepcja rewaloryzacji terenu opiera się na uatrakcyjnieniu i uczytelnieniu istniejącego już wnętrza krajobrazowego na placu kolegiackim. Cel ten można osiągnąć poprzez wprowadzenie nasadzeń szpalerowych na granicach placu. Zaproponowane gatunki są charakterystyczne dla obszaru i doskonale skomponują się z istniejącą zielenią. Kolejny problem stanowi dość duża ilość samosiewek, które skutecznie zasłaniają atrakcyjne prezbiterium Kolegiaty. Te chaotycznie rozmieszczone, mało atrakcyjne młode drzewa powinny zostać usunięte.

Iluminacja obiektu ma spełniać dwa główne zadania: uczynić budynek widocznym nocą z większych odległości oraz uatrakcyjnić i ukazać cechy charakterystyczne obiektu z bliskich odległości.

Pierwszy cel osiągnięto poprzez zastosowanie świateł zalewowych do oświetlenia dachu oraz poprzez oświetlenie wieży światłami punktowymi. Do oświetlenia dachu użyto światła rtęciowego (zielonego), zaś do oświetlenia wieży światła sodowego (żółtego).

Aby uatrakcyjnić nocą budynek z bliska postanowiono skupić się na najbardziej charakterystycznych i ciekawych jego elementach. Wybrano prezbiterium, przypory żebrowe, oraz dzwonnice. Dodatkowo postanowiono oświetlić świątynię od frontu światłem z poziomu gruntu. Rozmieszczenie i ukierunkowanie punktów świetlnych zostało prze-myślane tak, aby podkreślić kształt

i gotycki charakter Kolegiaty. Zastosowano lampy sodowe, których żółta barwa dodaje soczystości czerwieni cegły.

Kościół Bożego Ciała

(oprac. 4 zespołu: W. Bartczak i U. Chojnowska, kierownictwo dr J. Potyrała)

Świątynia wraz z kolegium jezuickim tworzy jeden zespół budynków. Obie budowle powstały w latach 1696-1710 w stylu barokowym. W rok po ukończeniu robót budowlanych wybuchł pożar, który strawił prawie cały kościół. Odbudowy obiektu w stylu późnobarokowym dokonał Jan Błażej Meitner – budowniczy z Wrocławia. W roku 1715 odbudowano dwie wieże fasady zachodniej i przykryto je blachą miedzianą, ozdabiając krzyżami hiszpańskimi. Natomiast fasadę wejścia głównego do kościoła ozdobiono trzema portalami, głównym i dwoma bocznymi. Boczne portale otrzymały ten sam układ architektoniczny, drzwi obramowano pilastrami o zrę-

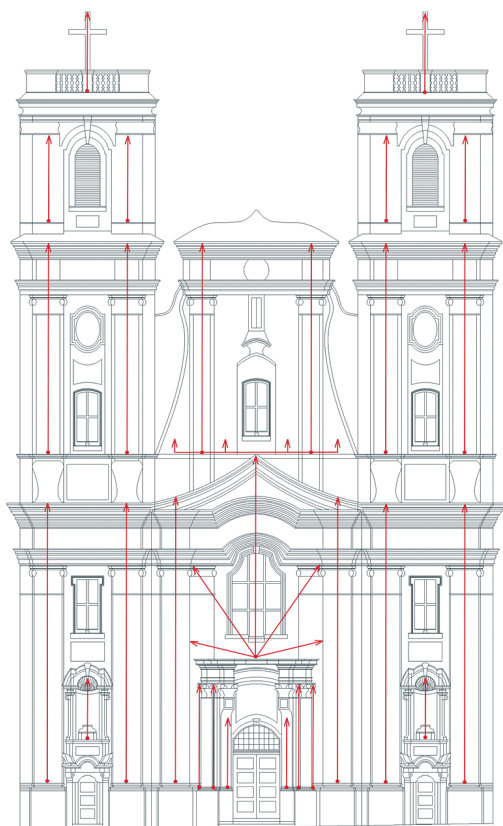
bie wydętym z umieszczonymi nad nimi w medalionach płaskorzeźbami postaci świętych.

Architektura kościoła barokowego miała wzmacniać efekty ceremonii religijnych przez kompozycyjne podporządkowanie głównemu ołtarzowi przestrzennych i jasnych wnętrz. Fasada kościoła swą skalą i formą miała dominować nad otoczeniem. Dziś niestety nie możemy podziwiać świątyni w całej

Koncepcja iluminacji zachodniej fasady kościoła Bożego Ciała w Głogowie (oprac. zespół 4)

Conception of illumination of the west facade of the church of Corpus Christi in Głogów. (elaboration team 4)

Rozmieszczenie punktów świetlnych na elewacji frontowej kościoła Bożego Ciała (oprac. zespół 4)

Situation of light points on the front elevation of the church of Corpus Christi (elaboration team 4)

okazałości. Oś widokowa od strony ratusza pozwala obejrzeć tylko fragment elewacji frontowej obiektu. Na zachodzie i północy kościół oddzielają od zwartej linii kamieniczek tylko wąskie uliczki. Jest on jednym z głównych zabytków miasta, gdzie dodatkowym plusem jest atrakcyjna lokalizacja w samym jego centrum.

Zagospodarowanie terenu przy kościele Bożego Ciała ma na celu uporządkowanie zieleni, zwiększenie atrakcyjności południowej części opracowanego obszaru, na której zlokalizowany jest parking, a ekspozycja bryły kościoła jest najlepsza. Proponuje się nasadzenia wzbogacające istniejącą zielen. Są to drzewa i krzewy ozdobne, niewiel-

kie, odwracające uwagę od parkingu, natomiast nie przysłaniające widoku południowej elewacji świątyni.

Kościół i inne świątynie są budowlami najczęściej i najchętniej wybieranymi jako obiekty iluminacji. Jest to spowodowane ich zwykle wyróżniającą się architekturą. Oświetlając kościół Bożego Ciała uwzględniano symbole teologiczne zewnętrznej architektury obiektu, cechy charakterystyczne stylu architektonicznego (baroku), wielokierunkową możliwość obserwacji kościoła wynikającą z jego dużej wysokości. Iluminacja Kościoła Bożego Ciała ma na celu zwiększenie atrakcyjności obiektu, pokazanie jego innego wyglądu. Światło eksponuje atrakcyjne detale architektoniczne, a także tworzy romantyczną, pełną tajemniczości atmosferę wokół kościoła. Dzięki oświetleniu teren wokół staje się również bardziej bezpieczny. Iluminacja eksponuje nocą kościół, który jest „schowany” za kamienicami Starego Miasta.

Aby podkreślić elementy charakterystyczne dla epoki baroku zaakcentowane zostały poziome linie podziału: gzymsy i balustrady, zachowano symetrię obiektu poprzez tak samo oświetlone elementy powta-

rzające się. Przy iluminacji elewacji frontowej zastosowano oświetlenie punktowe, sodowe, oświetlające pilastry, załamujące się na falistych gzymsach. Oświetlony jest w ten sposób każdy poziom kościoła, aby uwypuklić piętrowość fasady. Podkreślono również wnęki, w których znajdują się rzeźby. Zostały one oświetlone z tyłu, aby wydobyć głębie. Podobnie postąpiono z kolumnami przy portalu. Jaśniejszym światłem potraktowano okno nad portalem głównym. Lekkim światłem zaznaczone są krzyże hiszpańskie na wieżach kościoła. Południowa elewacja boczna została oświetlona wielo punktowo, światłem sodowym. W przeciwieństwie do elewacji frontowej oświetlono wnęki między pilastrami. Światło zalewowe zza wieży wydobywa z mroku dach kościoła.

Budynek Sądu

(oprac. 5 zespołu: A. Brocka, A. Brodziak i A.Chomiak, kierownictwo dr J. Potyrała)

Zrealizowany w latach 1908-1911 monumentalny gmach Sądu jest jedną z nielicznych, ocalałych z wojennej zawieruchy i zachowanych bez większych zmian bu-

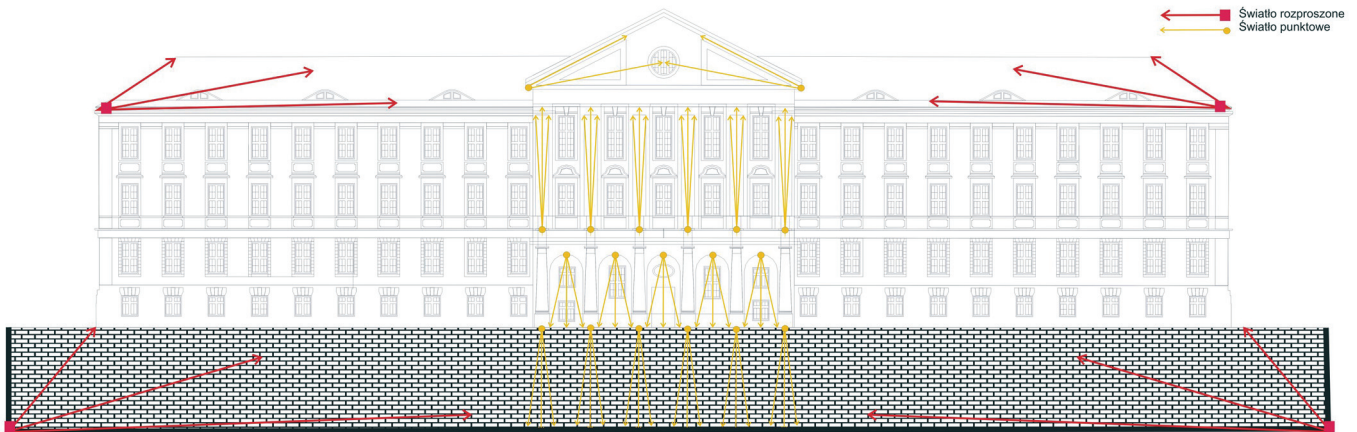

Koncepcja iluminacji południowej fasady gmachu Sądu w Głogowie (oprac. zespół 5)

Conception of illumination of the south facade of the court building in Głogów (elaboration team 5)

Rozmieszczenie punktów świetlnych na elewacji gmachu Sądu (oprac. zespół 5)

Situation of light points on the front elevation of the court building (elaboration, team 5)

dowli głogowskiego Starego Miasta. Założony na planie wydłużonego prostokąta (ponad 80 m długości), trójkondygnacyjny, z wysokim cokolem i poddaszem, 25-osiowy gmach posiada na skrzydłach ryzality kryjące klatki schodowe. Pięcioosiowy, wydatny ryzalit w centralnej partii fasady, z podcieniami w przyziemiu i tympanonem w zwieńczeniu, podkreśla symetrię całości obiektu. Budynek zamknięty został wysokim, wielopłociowym dachem z lukarnami, pokrytym dachówką karpiówką. Gmach zlokalizowany jest w dobrze zachowanym odcinku umocnień XVII w Twierdzy Głogów. Imponująco góruje nad murem kurtynowym, oddzielającym jedyne istniejące bastiony tego założenia obronnego, o nazwach „Sebastian” i „Leopold”.

Wygląd gmachu Sądu, jego elewacje oraz elementy architektoniczne nieznacznie zmieniły się na przestrzeni lat. Pomimo tego obiekt stracił swą monumentalność oraz dostojność poprzez dominujące go otoczenie. Wysokie drzewa oraz gęste krzewy zasłaniają najbardziej reprezentacyjną stronę budynku.

Koncepcja rewaloryzacji terenu nawiązuje do historycznego układu.

Głównym założeniem było przywrócenie temu terenowi przestrzeni. Rozrośnięte krzewy, nie strzyżone żywopłoty, zaniedbane rabaty z powodzeniem odstraszały mieszkańców i zniechęcają przyjezdnych do spacerów w tej okolicy. Przed II wojną światową było to miejsce reprezentacyjne, ciepłe, dobrze nasłonecznione, z drewnianymi ławkami w kolorze białym, które kontrastowały z wypiełgnowanym trawnikiem. Dlatego proponuje się dość znaczne wycinki drzew, zarówno ze względów kompozycyjnych, jak i sanitarnych. Projektuje się przywrócenie dawnego układu ścieżek opartych na planie koła, z barwnymi dywanami kwiatowymi i rabatami bylinowymi. Zarówno taras widokowy, jak i fosa, wymagają natychmiastowego oczyszczenia ze starych konarów i obumarłych pni drzew. Bardzo zły stan techniczny sadzawki u podstawy skarpy przed gmachem sądu, skłonił do zaprojektowania w tym miejscu innego zbiornika wodnego.

Argumentem przemawiającym za oczyszczeniem terenu z nadmiernej roślinności jest również koncepcja iluminacji budynku sądu, mająca na celu podniesienie walorów

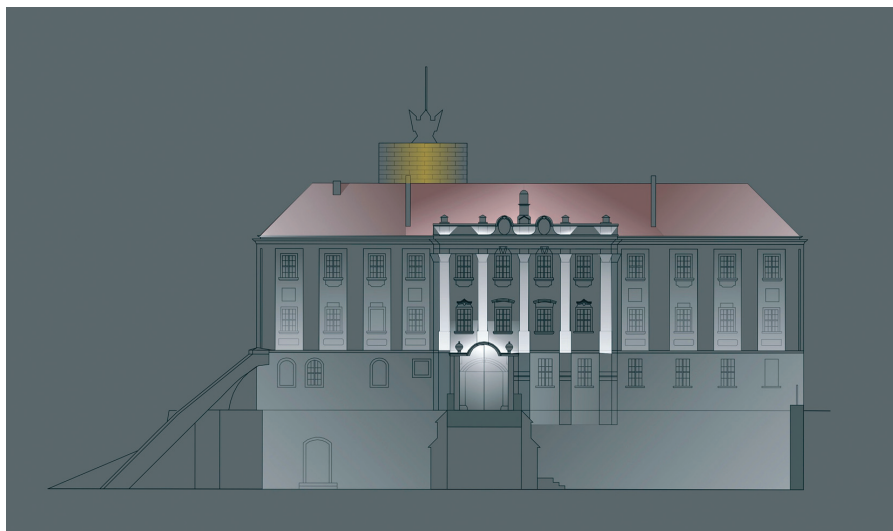
wizualnych zabytkowego obiektu architektonicznego i zwiększenie doznań estetycznych oglądających, również nocą. Oświetlenie tego obiektu będzie miało rację bytu dopiero wtedy, kiedy będzie możliwe jego oglądanie. Od strony fosy obiekt ten jest najbardziej atrakcyjny i potencjalne możliwości ekspozycji są największe, dlatego decyzja o jego nocnym oświetleniu musi być połączona z wycinką drzew z tego odcinka fosy. Sąsiedztwo dużego parku po drugiej stronie przebiegającej obok obwodnicy sprawia, że budowlom architektonicznym w tym rejonie powinny stanowić atrakcyjne akcenty w morzu zieleni.

Koncepcja zakłada wyeksponowanie symetrii i rytmu elewacji, atrakcyjnych detali architektonicznych i kubatury dachu. Ma podkreślić rolę dominanty krajobrazowej jaką pełni obiekt. Zdecydowano się na iluminację trzech elewacji, frontowej (południowej) oraz dwóch bocznych. Pilastry w centralnym ryzalicie podkreślone zostaną białym światłem punktowym z reflektorów metalohalogenkowych, natomiast skrzydła budynku i połać dachu ma oświetlać zalewowo zespół reflektoro-

Koncepcja iluminacji wschodniej fasady Zamku w Głogowie (oprac. zespół 6)

Conception of illumination of the east facade of the castle in Głogów (elaboration team 6)

rów sodowych. Ponieważ przed gmachem znajduje się fosa, oświetlenie zastosowane zostanie również na jej przestrzeni.

Zamek Książąt Głogowskich

(oprac. 6 zespołu: A. Bałanda, E. Dąbrowska i M. Garbulińska, kierownictwo dr J. Potyrała)

Zamek wzniesiony został przez księcia głogowskiego Konrada I w połowie XIII wieku w formie drewniano-ziemnych umocnień z murowaną wieżą. W XIV wieku zastąpiono je ceglanyimi obiektami obronnymi. Gruntowna przebudowa obiektu w połowie XVIII w. nadała mu barokowy wystrój. Zamek został odbudowany po zniszczeniach wynikłych w czasie II wojny światowej. Najstarszym zachowanym jego elementem jest tzw. Wieża Głodowa.

Całe założenie stanowi potencjalnie atrakcyjny element osi komunikacyjnej północ-południe. Kompozycja otoczenia zamku nie jest w pełni harmonijna. Istnieją elementy, które powodują, że obiekt nie ma zapewnionej właściwej ekspozycji. Dotyczy to przede wszystkim nasadzeń zieleni. Rewaloryzacja obiektu opiera się głównie na zalecanej konserwacji i naprawie ubytków, które burzą estetykę obiektu. Ponadto przewiduje się stworzenie osi widokowych, oczyszczonych z przeszkód i barier, co pozwoli obiektowi wyjść z cienia innych zabytków.

Istniejący układ zieleni nie zdaje egzaminu, odbiera obiektowi należną dominację w krajobrazie, zaburzając planowość i liniowość układu. Poza tym stan sanitarny wielu drzew jest zły. Zaleca się usunięcie wszystkich topoli wokół owalnego placu, w ich

miejsce nasadzenie niskopiennych form regularnych, o rozłożystych koronach. Zaniedbane i zniszczone warunkami atmosferycznymi miasta drzewa w obrębie torowiska kolejowego są nieatrakcyjną przesłoną dla elewacji zamku od strony północnego wjazdu do miasta. Dość wysokie, zagłuszają ciągłość krajobrazową kompozycji budynku z otoczeniem. Zaleca się usunięcie starych i schorowanych drzew, umocnienie skarpy przy torowisku i nowe nasadzenia w proponowanych miejscach.

Zdecydowanie atrakcyjność obiektu zwiększy się poprzez zastosowanie iluminacji trzech elewacji: północnej, południowej oraz wschodniej, która może pokazać obiekt nocą w zupełnie innej odsłonie. Dominującym akcentem elewacji południowej jest wieża zamku. Jako jedyna zostanie podświetlona światłem sodowym o ciepłym, żółtawym zabarwieniu, zastosowanym z uwagi na jej ceglana powierzchnię. Światła poprowadzone po przeciwległych krzywiznach walcowatej wieży wypuklają i potęgują wrażenie sferyczności obiektu. W iluminacji muru planuje się zastosowanie pionowych światel wzdłuż wnęk okiennych oraz zalewowego światła o niskim natężeniu, w celu wydobywania gry światel i cieni. Oświetlenie połaci dachu ograniczone jest do pojedynczych reflektorów o świetle rozproszonym, umiejscowionym w narożnikach poszczególnych skrzydeł budynku. Najbardziej rozbudowana jest iluminacja fasady wschodniej, wy-

chodzącej na trasę komunikacyjną. Tu najistotniejszym elementem staje się osiowy ryzalit, którego pilastry podkreślono punktowymi lampami metalohalogenkowymi, o białej barwie światła i dużym natężeniu. Iluminacja elewacji północnej zakłada rytmiczny system świateł wydobywający układ okien w pionie. Zabieg ma na celu zróżnicowanie płaszczyzny muru. Zaleca się światło rozproszone, delikatne, o niższym natężeniu, jedynie uwidaczniającym podział architektoniczny elewacji. Dodatkowo elewacja zostanie rozświetlona światłem zalewowym, aby wydobyć z mroku całość bryły budynku.

Podsumowanie

Conclusion

Projekty wykonane przez studentów przyniosły wszystkim niewątpliwe korzyści. Władze Głogowa dzięki nim mogą realizować swoje

plany dotyczące poprawy wizerunku miasta, wyeksponowania walorów zabytkowych obiektów oraz zagospodarowania terenów do nich przyległych. Z pewnością wpłynie to na zwiększenie atrakcyjności Głogowa, przyciągnie turystów oraz inwestorów, a także zapewni komfort i bezpieczeństwo mieszkańcom. Ponieważ nad projektami pracowali młodzi ludzie, wnieśli oni mnóstwo nowych, świeżych i ciekawych pomysłów dotyczących rewaloryzacji zabytków. Zdaniem władz miasta projekty wyróżnia oryginalność i niepowtarzalność. Instytut Architektury Krajobrazu pokazał, że jest przygotowany do współpracy przy realizacji takich zadań, że uczy wykonywania dobrej, rzetelnej pracy. Dalsza współpraca z Głogowem obejmuje opracowanie elementów twierdzy Głogów (Fort Stern, Turm Redute, Ober Redute i fosa główna na południu Starego Miasta) przez studentów Architektury Krajobrazu

i studentów Budownictwa, pod kierunkiem dr inż. Jerzego Potyrała. Niezwykle ważne jest to, że studenci zdobyli nowe doświadczenia, nauczyli się nie tylko wykonywania teoretycznych projektów, ale również rozmowy z prawdziwym inwestorem i kontaktu z realnym obiektem w terenie. Ich starania zostały docenione, a projekty już są realizowane. To dla nich, jak mówią najwspanialsza nagroda!

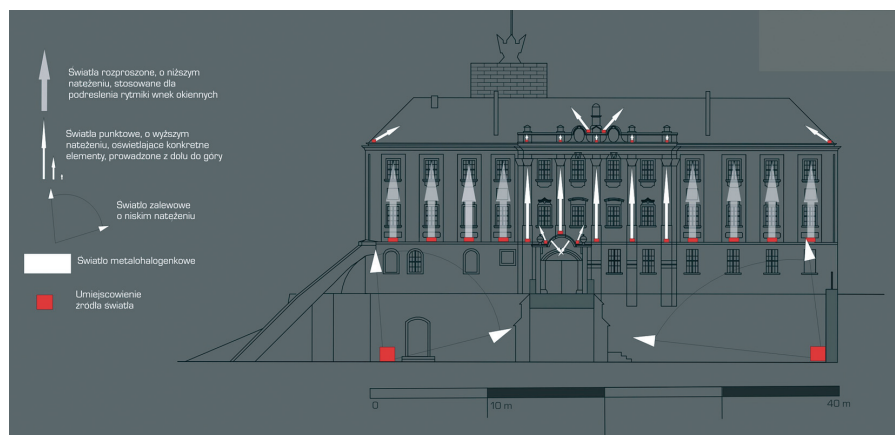
Jerzy Potyrała

Instytut Architektury Krajobrazu
Institute of Landscape Architecture

Aleksandra Brodziak

Studentka Architektury Krajobrazu
The Student of Landscape Architecture

Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu
Wrocław University of Environmental and Life Sciences

Rozmieszczenie punktów świetlnych na elewacji Zamku (oprac. zespół 6)

Situation of light points on the elevation of the castle (elaboration team 6)